

MINISTERUL EDUCAȚIEI

**Adriana BRICEAG
Ionela Cătălina BOGDAN
Maria Ionela GRIGORE
Mariana Alina NICOLAE
Dumitru Săndel DOROBANȚU**

**LIMBA
,
ȘI LITERATURA
ROMÂNĂ**

Manual pentru clasa a III-a

Editura Paralela 45

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

INSTRUCȚIUNI DE UTILIZARE A MANUALULUI ÎN FORMAT DIGITAL ȘI TIPĂRIT

Varianta digitală a manualului cuprinde integral textul din varianta tipărită, dar conține în plus o serie de **activități multimedia** care vor face învățarea mai plăcută și mai ușoară.

Simbolurile care indică activitățile multimedia interactive de învățare:

AMII static

Activarea acestui buton permite vizualizarea optimizată a secvenței din manual.

AMII animat

Activarea acestui buton permite vizualizarea unui filmuleț, pentru care se pot controla începerea/întreruperea (prin butonul Start/Pauză), volumul și maximizarea ecranului.

AMII interactiv

Activarea acestui buton permite vizualizarea unor secvențe educaționale cu grad înalt de interactivitate, la finalul cărora este dat un feedback imediat. Exercițiile marcate cu acest simbol pot fi de tipul: trage și plasează, bifarea variantei corecte, asocierea unor termeni din mai multe coloane.

Unitatea tematică 5

La săniuș
după Ion Agârbiceanu

Vocabular

- coastă:** suprafață înclinată a unei înălțimi (deal);
- poale:** partea de jos a unei înălțimi (deal);
- trînd:** încăpere mică la intrarea caselor țărănești, servind, adesea, și ca bucătărie.

☀️ dată cu încetarea ninsorii, cerul s-a înseninat și s-a pus un pui de ger să li se lipească degetele pe clanța de fier a ușii. După câteva zile, gerul se mai potolii și covorul de nea sclipea în soare.

☃️ Copiii se bucurau mai întâi de încetarea frigului și de drumul săniușilor făcut pe uliță. Ieșiră și ei în grabă cu săniuțele. Unele erau făcute de meșteri buni, cioplite frumos, încheiate temeinic, altele erau mai din topor, dovedind fiecare priceperea părintelui sau a unui frate mai mare. Întâi se iviră mai puține, cu băieții mai mărișori; apoi tot mai multe, cu copii și copile și mai mărunți. Se umplură ulițele cu căciuli de toate formele, cele mai multe prea mari pentru ei, le cădeau peste ochi și mereu trebuiau să le ridice cu mâna. Căciula nu se face pentru un an-doi și trebuia s-o croiască mai mare – credeau părinții – să-i fie bună copilului și când va crește. [...] Copiii mai mari și chiar cei mai mărișori porneau cu săniuțele pe **coastă** din capul satului din sus, către săsărit, și veneau ca trăsnetul până la **poalele** ei.

☃️ Doi băieți vecini, Niculiță și Vasilică, trebuiră să se roage zile în șir până să-l lase părinții să se ducă la săniușul de pe coastă.

☃️ Dacă pățiți ceva, nici să nu mai veniți acasă. Să plecați în lume! Cine a mai văzut așa copii neascultători?

Plecară supărați, până ce ieșiră din curte. Mergeau cu sania lui Vasilică. Era mai tare și mai frumoasă. Se făcură amândoi cai și porniră în fugă către coasta săniușului.

☃️ Când se apropiară, sătără cu zădărnice optări; nu de alegeare, ci de mirare cum veneau, ca din praștie, săniuțele pe coastă, la vale. Cinci, șase, opt, în zece rânduri, drepte, linie, coborau și-ntr-o clipă erau la poale. La coborâș nu se prea vedeau bine cei din săniuțe.

72

pentru activitate statică, de observare a unei imagini semnificative

pentru activitate animată (film sau animație scurtă)

Printre troiene

Priviră o vreme cum coboară zburând și săniuile mari și cele mici, apoi începură să urce coasta în rând cu alți copii care ajunseseră cu săniuțele jos.

Ajunși în vârf, se mai sfătuiră care să șadă înainte. Vorbeau tare și cam infricați.

- Șezi tu înainte, Vasilică, pe mine mă sperie coasta!
- Ba șezi tu!
- Să șadă cel care știe sania mai bine, zise un băiat de alături.

Până la urmă se așeză Vasilică în față. Apoi ceru să conducă și Niculiță.

Sania se răsturnă de două ori, **goboriră** cei doi copii, **înșă** aceștia nu se dădură bătuți. Trecu la **cărma** iar Vasilică. Și tot așa, nici nu știau cum fugie timpul.

☃️ Se inseră când copiii intrară în curte.

— Acum se vine? le strigă din ușa **tinzii** mama lui Vasilică. Așteptați de-acum să vă mai lăsăm! Sunteți niște copii care nu au nicio măsură. Ați pățit ceva?

— N-am pățit.

Și copiii intrară bucușori în casă, cu gândul că a doua zi vor merge iar la săniuș.

Să înțelegem textul!

- Scrie întrebările corespunzătoare următoarelor răspunsuri, folosind cuvântul din paranteză.
  - a) lăma s-a instăpănit peste lume. (cine?)
  - b) Copiii au pornit cu săniuțele pe coastă. (unde?)
  - c) Vasile și Niculiță s-au rugat de părinți. (de cine?)
  - d) Copiii au intrat bucușori în casă. (cum?)
- Transcrie dialogul dintre mamă și cei doi copii.
- Ordonează ideile principale.
  - Vasilică și Niculiță se roagă de părinți.
  - Copiii satului pleacă la săniuș.
  - Seara, copiii se întorc acasă.
  - După zăpadă, vine gerul.
  - Cei doi băieți se dau cu sania.
- Povestește oral al patrulea fragment.

Știi că...

- Sania a fost modalitatea de transport preferat de regi, episcopi și boieri?
- Săniile trase de câini erau făcute din lemn, legate cu tendoaie de ren și acoperite cu piei impermeabile de focă?

Să exersăm!

- Joc. Fulgur de nea**
lăma a acoperit cu fulgi de nea grupurile de sunete din cuvintele următoare. Descoperă aceste cuvinte.

c | stă   n | c   do | t   șt | t

73

pentru activitate interactivă

Structura unei unități de învățare

Lecție nouă

- Text-suport
- Vocabular
- Știi că...
- Exerciții de înțelegere a textului, de exersare și aplicare a noțiunilor învățate, de stimulare a creativității și a lucrului în echipe/în perechi.
- Sinteza informațiilor noi
- Jocuri și activități
- Portofoliu

Unitatea tematică 2

O să fiu Verde! după Ella David

Vocabular

planta: plantă din a carei floare se extrage o substanță aromatică de culoare galbenă; **verde:** tub de sticlă, închis la un capăt, folosit în laboratoare pentru reacții chimice; **bulbucăș:** țesut în afară, format din proeminențe; **umflat:** îng: țigăna unei plante (musc).

— Este frumos, nimic de rău, spune apa, dar nu mă semeni deloc cu tine. O broască, altădată prin apele, răzând și se.

— Oaia... te observă, dar nu te recunoaște.

— Atunci firul se necăji și mai tare. Roșul dăta nu îl ajută deloc să iubească pe cine îl supără. Și dori să fie galben.

Mama lărbă, neavând încredere, bătu la usa Domnului Sofian, pe care îl găsi în toane bune, aplicat pește o **eprobă**. Galben din cap până în picioare, firul de lărbă se oglinzi în apa foarte sinceră: — Ce te-ai ofițat așa? Il spuse ea.

— Nu am ofițat, sunt galben ca o rază de soare.

— Oaia... veni și broasca, privind printre degetele sădrite cu care își acoperi ochii **bulbucăș**... La soare mă pot uita, dar la tine ba!

Tărâmlul fermecat al culorilor și al sunetelor

Atunci firul de lărbă se spăli și de galben, gândindu-se că albastru, cu siguranță, e culoarea lui preferată. Mama ca mama, plină de răbdare și de înțelegere, se urcă pe treptele unui rug în vârful cărui se bronza ultimul murd.

— Și aceasta fu dispușă, în schimbul unei dulci sărutări de copil, să-i mângâie puțin. Numai puțin, cât să devină tot albastru.

— Cât de frumos sunt zise el atunci primul, căutând aprobare în ochii adâni ai apei.

— Dar de ce nu te vad? zise ea, plină la ora aceea doar de albastrul văzduhului.

— Oaia... săi și bronca de color, mirată. Cenușă... căde pe săi însă treacă unuși fir de lărbă prin cap!

— **Descoperiți:** firul de lărbă privea în jur. S-ar fi tăvălit prin cerușă, ba nu, prin cărăbune, numai ca să se asorteze cu înțeles și fiece să și simtă suflul negru. Când, deodată, îi veni ideea salvatoare, care îl umplu de bucurie, de dragoste și de viață: — Știu o să fiu Verde!

Să înțelegem textul!

- Răspunde la întrebări.
  - a) Care personaje sunt mereu sincere cu firul de lărbă?
  - b) Ce culori apar în text?
  - c) Cine îl ajută pe firul de lărbă să capete, pe rând, culorile dorite?
  - d) Ce se asociază firul de lărbă culoarea roșii? Dar galbenul?
- Altege personajul preferat din text și cheie toate replicile lui.

Să exersăm!

- Găsește în text cuvântul ochi și transcrie enunțurile în care apare acesta. Alcătuiește enunțuri cu trei sunete diferite ale cuvântului.
- Menționează câte un cuvânt cu înțeles asemănător celui din text pentru: necăjiți, fir, spuse, bătu, precizează câte un cuvânt cu înțeles opus celui din text pentru: să rădă, să iubească, ultimul, descoperiți, înțeles.
- Alcătuiește câte un enunț în care cuvintele scrise cu verde să aibă înțelesul decât cele din text.

Cuflorul cu ortograme

Altege varianta corectă și transcrie enunțurile. **foana lărbă** i întrebă pe tata **lărbă** ce o să merg în parc. El este ce **lărbă** ascultător, ce **lărbă** ajută mereu pe baniciu.

Să fim creativi!

Joc de rol. Lărbăți în perechi! Imaginați-vă și că o baghetă magică. În ce culoare ai picta văzduhul? Motivază-ți alegerea făcând Călății ele ve **văzduhul**. Ve aproba sau va dezaproba alegerea ta motivând și ei răspunsul.

Înșurțări în echipă!

Împărțiți în patru echipe, găsiți în text înșurțări ale firului de lărbă, ale mamei acestuia, ale apei și ale broștei.

Lectură, comunicăm

Recapitulare

Evaluare

Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm (ameliorare)

Regatul primăverii

LECTURĂ, COMUNICĂM

LA PAȘTI de George Topolceanu

Atâți, în sufragene, Domnițau pe-o farfurie, Necăjite și mănțite, Zecce ouă învoite, Un ou alb, alba ouă, Cu mazăre în-a-treburat: — Ce vă este, frățioare, Ce vă doare? Nu văvinge, nu vă plouă, Stați gălben în haină nouă, Parcă, Dumnezeu mă irtie, Neștiți ouă, — Suntem fierți! Zise-un ou rotund și fraire Lângă pasca cu orez.

Și schimbându-și bruce **albra**, Toate au început cu gura: — Până! urmă tot nu scap! — Ne găsește de paradă! — Ne scoțiește cap în cap — Și ne zvărlie coșul în stradă, — Ce rusine! — Ce dezamuz! — Profesiunea să fu omlet! — Eu, de m-ar fi dat la cloșcă, Aș fi scos un pui albastru. Și eu unul violet. — Eu, mai bine-ar fi să tac: Așa galben, că-mi vine Să-mi închipui că pe mine M-a ouat un cozonac!

Vocabular

frigor: de culoarea fragilor; **paradă:** preparat alimentar; **coșul:** din aluat de cozonac, umplut cu brânză sau cu smântână; **albuș:** bălgăre; **paradă:** festivitate militară la care defilează trupele.

Încercări în echipă!

- Completăți cadranele.

Ce simțiri citind poezia?	Care este culoarea văastră preferată pentru ouăle de Paști?
Ce obiceiuri de Paști cunoașteți?	Desenați ouă de Paști!

Unitatea tematică 8

RECAPITULARE

ARPGIC de Ana Blandiana

Intro-z și pe când lucrăm în grădini, pe sub gear, Irigind un tandariu, Văd că într-o masă: Era mic cabaii vesele, Dar cu mustăți **ditama**; Începuse printe **uladi**, Dar avea blâni-pa dungi: Și-ntre un capăt din-o dungi I creștea o coadă lungă; Era numai că o fraire, Dar avea patru picioare; Ochi-albaștri îi dăpeau Și și-a săc, mică.

Ba să vezi și să te bucuri — Sărea-a aer după fluturi, Și și-a chiar să se joace Cu **obitru ghemetic**. Oare, ce-ași fi făcut voi? Cu areci mazăre de ou? Eu, oaspete important, L-am tratat cu lapte cald, Ca să-i conving să rămână, I-am dat și-un pic de smântână, Și pentru că era mic, L-am lăsat să Arpgic.

Să înțelegem textul!

- Răspunde la întrebări.
  - a) Ce înțelegem scriitorii în grădini?
  - b) Cine era mazărea?
  - c) Cu ce îl hrănește pe mazărea?
  - d) Ce nume îi pune?
- Transcrie pe cartel umărul completând spațiile libere. Arpgic era un mazăre _____, cu mustăți _____ cu blâni în _____ și o coadă _____. Avea patru _____ ochi _____ și și-a săc _____.

Să exersăm!

- Găsește în poezie o pereche de cuvinte cu același înțeles.
- Transcrie textul următor, apoi identifică verbele. Precizează numărul lor. O păzau pe ea ochii din cap, căci era foarte frumoasă. Din cauza că făcăli din sat începuseră să se învârtăască împrejur casei lui, începuseră a ridica un gard foarte înalt. (Ispirend rădăcini, povește populară)
- Alcătuiește familia de cuvinte pentru grădini, înzudând și un verb.
- Transformă următoarele cuvinte în verbe: lungă, floare, ochi, cald.

Încercări în perechi!

Cîntăreți. Faceți pereche de elevi va realiza câte un **cîntec** (poezie cu cinci versuri), pomind de la **titlu** poeziei.

Regatul primăverii

EVALUARE

Citește textul și rezolvă cerințele.

Au ieși ghioceni albi, brândușe galbene și toporași albaștri. Albinete îi **deretică** stupul. Mei **zbură** pe pajiste. În ogrădă, gălme scurta și cotodăre. Mângâia de soare, buburza cea mică și roșie a ieși și ea din crăpăturile scoarței copacului, unde a stat până până alături.

Și-a desfăcut larg aripile și s-a lăsat purtată de vânt. A ajuns pe prispă unei case, iar de acolo, pe mâna unui copil care se juca.

— Bunicule, s-a bucurat copilul, uite o buburză! Ce găță micuță și odăgălă, i-o fi frig... Dar de acum, gata! Nu te mai **neacă**, buburzo! Am să-ți încălzesc eu!

Și copilul a ridicat înșurător mâna către soare și-a mângâiat cu drag stropul roșu care îl înfiora palma. Apoi a suflat înșurător:

— Hai, du-te, buburzo! Încălzește-te la soare!

S-a bucurat buburza. A înțeles că, mică și neînsemnată cum e, are și ea un rost pe lumea asta. E cea dintâi găță care vestește primăvara.

E cum s-ar zice, o vestitoare curajoasă!

(Legendă buburzo, după Eugen Iliu)

Realizează corespondențe între cuvintele scrise pe cele două rânduri, folosind cuvintele: cine, unde, cum.

ghiocel	brândușe	buburzo	toporași	albințele	royle
albastru	albi	galbene	zbură	deretică	

Alcătuiește trei întrebări pe baza textului, folosind cuvintele: cine, unde, cum.

Găsește cuvinte cu același înțeles pentru: a) deretică, zbură și a se necăji.

Transcrie propozițiile, schimbând numărul verbelor.

- Ghiocelul vestește primăvara.
- Rândunelele se vor întoarce la culturile lor.
- Pisoiul este foarte jucăuș.

Scris cele trei elemente care lipsesc din e-mailul alăturat.

Descoperiri de performanță

Suficient	Bine	Foarte bine
1. Două răspunsuri corecte	Patru răspunsuri corecte	Săuă răspunsuri corecte
2. O întrebare corectă	Două întrebări corecte	Trei întrebări corecte
3. Un răspuns corect	Două răspunsuri corecte	Trei răspunsuri corecte
4. O propoziție corectă	Două propoziții corecte	Trei propoziții corecte
5. Un element	Două elemente	Trei elemente

Unitatea tematică 3

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

- Joc. Mimi.** Un elev mimează o meserie. Celălăl trebuie să ghicească despre ce meserie este vorba. Cel care a ghicit corect continuă jocul.
- Joc. Cervei să devii!** Elevii se așază în cerc și fiecare spune ce vrea să devină, motivându-și alegerea.
- Concurs.** Se împarte clasa în grupe de elevi. Un elev zice alfabetul în gând. La un moment dat este sperit. Întregul grup va scrie într-un minut cât mai multe meserii, ale căror denumiri încep cu litera respectivă. Câștigă grupul care a scris cele mai multe cuvinte corecte.

Scris fiecare literă la locul potrivit, pentru a afla parola de trecere prin Labirintul cunoașterii.

1	A	2	B	3	C	4	D	5	E
6	F	7	G	8	H	9	I	10	J
11	K	12	L	13	M	14	N	15	O
16	P	17	Q	18	R	19	S	20	T
21	U	22	V	23	W	24	X	24	Z

4 9 14   22 9 1 20 1   4 1 3 9 12 15 18

5. Ghici, ghiocelul meu!

Cu aromă îmbietoare Păinea rumenă apare. Din cuponul dogorit El o scoate multumit.

Replică multe și mișcări În înșurțarea actori. Mască, personaje rol Este manele!

Când îi cerei să te ajute Îi oferă sfaturi multe Și vorbește pentru tine Legile te gize bine.

Pune pasca pe spinare Pe cerare, Prin păduri în hoinăre, Animate urmărește.

Este mesier prielnic: Din lut multe lucruri face, Farfurii, căni sau ulece, Fiecare cu multe modele.

Pe mine mă înșurtezi Când urezi sau pononești, Când te miri sau minunezi, Tot pe mine mă picotești.

După ce ai scris răspunsurile, scrie literele inițiale în ordinea indicată de săgeți și vei descoperi o surpriză, pentru că te-ai discutat minunat!

B

CUPRINS

Instrucțiuni de utilizare a manualului în format digital și tipărit	4
Competențe generale și specifice	10

Competențe:

Din nou la școală! Actualizarea cunoștințelor din clasa a II-a	11	1.4; 1.5; 2.3; 2.4; 3.3; 4.1; 4.4
UNITATEA TEMATICĂ 1 – Împărăția toamnei	13	1.1; 1.2; 1.4; 1.5;
Toamna lungă, după George Topîrceanu	14	2.3; 2.4;
Invitație la spectacolul toamnei, de Vali Slavu	17	3.1; 3.2; 3.3; 3.4;
<i>Invitația</i>	19	4.1; 4.4
<i>Așezarea textului în pagina caietului</i>	20	
<i>Cum se organizează un portofoliu</i>	21	
Lecturăm, comunicăm	22	
Recapitulare	24	
Evaluare	25	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	26	
Texte-suport: <i>Basmul toamnei</i> , după Ionel Teodoreanu; <i>Povestea toamnei</i> , legendă; <i>Frunza</i> , după Emil Gârleanu.		
UNITATEA TEMATICĂ 2 – Tărâmul fermecat al culorilor și al sunetelor	27	1.1; 1.2; 1.4; 2.3; 2.5;
Muzicanții din Bremen, după Frații Grimm	28	3.1; 3.3; 3.4;
<i>Personajele textului</i>	31	4.1; 4.4; 4.5
O să fiu Verde!, de Elia David	32	
<i>Semnele de punctuație</i>	34	
<i>Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare imaginată</i>	36	
Lecturăm, comunicăm	37	
Recapitulare	39	
Evaluare	41	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	42	
Texte-suport: <i>Povestea curcubeului</i> , de Jeanette Larson; <i>George Enescu</i> , după Viorica Huber; <i>Cartea cu Apolodor</i> , de Gellu Naum.		

UNITATEA TEMATICĂ 3 – Pe meleagurile meșteșugurilor	43	1.1; 1.2; 1.4; 1.5;
Banul muncit, după Alexandru Mitru	44	2.2; 2.3;
<i>Povestirea orală a unor întâmplări trăite</i>	47	3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 3.6;
<i>Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare trăită</i>	48	4.1; 4.4; 4.5
Povestea cărții de povești, de Emilia Căldăraru	49	
<i>Povestirea orală a unor întâmplări citite</i>	52	
Lecturăm, comunicăm	53	
Recapitulare	55	
Evaluare	57	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	58	
<i>Texte-suport: Mâinile, după Victor Sivetidis;</i>		
<i>Jocuri pe calculator, după Mircea Cărtărescu;</i>		
<i>Cea mai de cinste meserie, de Victor Sivetidis.</i>		
UNITATEA TEMATICĂ 4 – Popas în țara mea	59	1.1; 1.2; 1.4; 1.5;
Din viața dacilor, după Alexandru Vlahuță	60	2.1; 2.2; 2.3; 2.4;
<i>Textul nonliterar</i>	63	3.1; 3.2; 3.3; 3.4;
<i>Proiect – La pas prin țara mea</i>	64	4.1; 4.4; 4.5
Lecturăm, comunicăm	66	
Recapitulare	68	
Evaluare	69	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	70	
<i>Texte-suport: Condeiele lui Vodă, după Dumitru Almaș;</i>		
<i>Am trei flori, de Vasile Romanciuc.</i>		
UNITATEA TEMATICĂ 5 – Printre troiene	71	1.1; 1.2; 1.3;
La săniuș, după Ion Agârbiceanu	72	2.3; 2.4; 2.5;
<i>Cuvântul, parte de vorbire</i>	75	3.1; 3.2; 3.4; 3.5;
<i>Substantivul – Numărul și genul</i>	76	4.1; 4.2; 4.5
<i>Afișul</i>	78	
Moș Crăciun, de Otilia Cazimir	79	
Lecturăm, comunicăm	81	
Recapitulare	82	
Evaluare	83	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	84	
<i>Texte-suport: Colindătorii, de George Coșbuc;</i>		
<i>În ajun de Anul Nou, după Fănuș Neagu;</i>		
<i>Iarna pe uliță, de George Coșbuc.</i>		

UNITATEA TEMATICĂ 6 – În timp și spațiu	85	1.1; 1.2; 1.3;
Planeta pitică, după Adina Popescu	86	2.1; 2.4; 2.5;
<i>Adjectivul</i>	89	3.1; 3.3; 3.4; 3.5;
<i>Descrierea unui obiect</i>	90	4.1; 4.3; 4.5
Extraterestrul, de Emilia Plugaru	91	
<i>Adjectivul – Numărul și genul</i>	92	
<i>Descrierea unei persoane</i>	93	
<i>Scrierea unor instrucțiuni</i>	94	
Lectură, comunicăm	95	
Recapitulare	97	
Evaluare	99	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	100	
Texte-suport: <i>Portalul magic. Dinozaurii vin spre seară</i> , de Mary Pope Osborne;		
<i>George și cheia secretă a Universului</i> , de Lucy și Steven Hawking;		
<i>Aventurile lui Habarnam și ale prietenilor săi</i> , de Nikolai Nosov.		
UNITATEA TEMATICĂ 7 – Printre necuvântătoare	101	1.1; 1.2; 1.3;
Un miriapod hoinar, după Adina Popescu	102	2.2; 2.3;
<i>Pronumele personal</i>	105	3.3; 3.4; 3.5;
<i>Numărul pronumelui personal</i>	106	4.1; 4.2
<i>Proiect. Bărcuța</i>	107	
<i>Fluturașul</i>	108	
Buburuza fără buline, de Claudia Groza	109	
Lectură, comunicăm	111	
Recapitulare	112	
Evaluare	113	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	114	
Texte-suport: <i>Melc, melc, codobelc</i> , de Passionaria Stoicescu.		
UNITATEA TEMATICĂ 8 – Regatul primăverii	115	1.1; 1.2; 1.3;
Ai văzut, tu, Primăvara?, de Elia David	116	2.3; 2.4;
<i>Verbul</i>	118	3.1; 3.3; 3.4; 3.5;
<i>Numărul verbului</i>	119	4.1; 4.2; 4.5
<i>E-mailul</i>	120	
Legenda rândunicii (Poveste populară)	121	
Lectură, comunicăm	123	
Recapitulare	124	
Evaluare	125	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	126	
Texte-suport: <i>La Paști</i> , de George Topîrceanu;		
<i>Arpagic</i> , de Ana Blandiana;		
<i>Legenda buburuzei</i> , după Eugen Jianu.		

UNITATEA TEMATICĂ 9 – În numele prieteniei	127	1.4;
Roua dimineții și prietenii săi, după Claudia Groza	128	2.3; 2.4; 2.5;
<i>Cum adresăm o rugămintă sau o cerere?</i>	131	3.1; 3.2; 3.3;
Bunul meu amic, Ilie, după Aurora Ionescu	132	4.1; 4.5
Lecturăm, comunicăm	134	
Recapitulare	136	
Evaluare	137	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	138	
Texte-suport: <i>Eu și Marley</i> , după John Grogan.		
UNITATEA TEMATICĂ 10 – Ținutul copilăriei	139	1.1; 1.2; 1.3; 1.4;
Amintiri din copilărie, fragment după Ion Creangă	140	2.2; 2.3; 2.4;
<i>Enunțul</i>	143	3.1; 3.3; 3.4; 3.5;
<i>Cartea poștală</i>	144	4.1; 4.2; 4.5
Vacanța unui ghiozdan, după Adina Popescu	145	
Lecturăm, comunicăm	148	
Recapitulare	150	
Evaluare	151	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	152	
Texte-suport: <i>Emil și detectivii</i> , fragment după Erich Kästner;		
<i>Ce e copilăria?</i> , de Vali Slavu;		
<i>Puiul de bufniță</i> , după Jill Tomlinson.		
Recapitulare finală	153	1.1; 1.2;
Evaluare finală	158	2.4;
Texte-suport: <i>Minunata călătorie a lui Nils Holgersson</i> , după Selma Lagerlöf;		3.1; 3.3;
<i>Vacanța mare</i> , de Aurora Georgescu.		4.1; 4.2; 4.5
Fișă de autoevaluare	159	
Fișă de evaluare colegială	160	

COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE

1. Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare

- 1.1. Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil
- 1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare
- 1.3. Sesizarea unor regularități ale limbii prin raportare la mesaje audiate
- 1.4. Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare
- 1.5. Manifestarea unei atitudini deschise față de comunicare în condițiile neînțelegerii mesajului audiat

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

- 2.1. Descrierea unui obiect/unei ființe din universul apropiat pe baza unui plan simplu
- 2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului
- 2.3. Prezentarea unei activități realizate individual sau în grup
- 2.4. Participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme
- 2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog

3. Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare

- 3.1. Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare
- 3.2. Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit
- 3.3. Formularea unei păreri despre o povestire/personajele acesteia
- 3.4. Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia
- 3.5. Sesizarea unor regularități ale limbii pe baza textului citit
- 3.6. Aprecierea valorii cărților

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

- 4.1. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând, de ortografie și de punctuație în redactarea unui text
- 4.2. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal
- 4.3. Realizarea unei scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin
- 4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/trăite
- 4.5. Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei

DIN NOU LA ȘCOALĂ!

ACTUALIZAREA CUNOȘTINȚELOR DIN CLASA A II-A

Salutare! Eu sunt Tina. Ce mult mă bucur că a început școala! Ai aflat de noul coleg? Se numește Andrei. Vrei să mă ajuți să mă împrietenesc cu el?

În acest an, vom străbate împreună Labirintul cunoașterii. Pentru aceasta, avem nevoie de o viză, pe care o putem obține numai după rezolvarea unor sarcini. Hai să vedem despre ce este vorba!

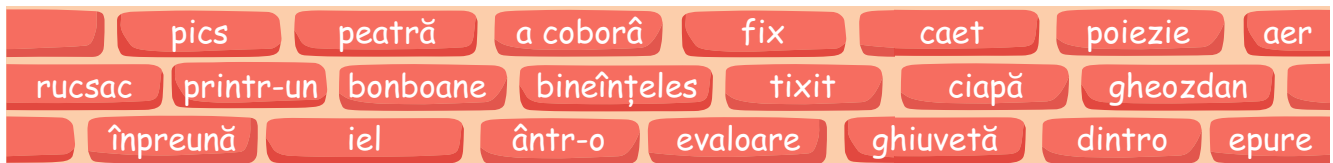

Silabe. Desparte corect în silabe și grupează cuvintele într-un tabel, în caietul tău.

o silabă	două silabe	trei silabe	patru silabe
		labirint	

Ucenicul iscusit. Pentru a da dovadă de pricepere, transcrie cuvintele, corectând unde este cazul.

elepsidra. Notează cuvintele care au sens opus celor de pe clepsidre.

Eercul. Grupează două câte două semicercurile pe care sunt scrise cuvinte cu sens asemănător. Scrie cuvintele în caietul tău.

harnic	îndemânat	strălucire	prieten	bucurie
voioșie	vrednic	amic	priceput	sclipire

Ecusonul. Elevii clasei se împart în două echipe. Fiecare echipă va transcrie textul de pe ecran pe o foaie de hârtie, completând semnele de punctuație și alegând cuvintele potrivite. Echipa câștigătoare primește un ecuson.

Vacanța sa/s-a terminat Elevii clasei a III-a
 s-au/sau adunat în jurul doamnei învățătoare
 Aceasta a întrebat
 Cine s-a/sa dus la/l-a mare
 Au răspuns afirmativ mai mulți copii Darius
 Pavel Ana și Ina
 Cine i-a/ia vizitat pe bunici
 Toți am fost la/l-a bunici au răspuns în cor
 copii/copiii

Secretul. Folosind poziția fiecărei litere în alfabet, află mesajul celor doi copii (1 – A, 2 – Ă, 3 – Â, 4 – B, ...).

Felicitări! Eu și Andrei suntem prieteni acum. Abia așteptăm să dezlegăm împreună cu tine minunatele taine ale manualului! Citind, în ordine, literele colorate cu albastru, vei afla mesajul nostru pentru tine!

22	26	17	24	7	16		
19	21	11	7	24	7	17	11

Unitatea tematică 1

ÎMPĂRĂȚIA TOAMNEI

*Dragii mei, vrând-nevrând, ne-a trimis Toamna o carte și cu ea vom merge foarte departe. Încâlcită călătorie, căci vom ajunge tocmai în... **Copilărie!** Și fără prea multă veste, o să intrăm, dragilor, într-o poveste. Natura, patria, prietenia și munca aproape, nimic dintre file n-o să ne scape.*

Pentru început, toată lumea să știe, vom intra în a Toamnei împărăție. Avem invitație specială! La spectacolul Toamnei vom participa, fără îndoială!

Toamna lungă, după George Topîrceanu
Invitație la spectacolul toamnei, de Vali Slavu
Invitația
Așezarea textului în pagina caietului
Cum se organizează un portofoliu
Lecturăm, comunicăm

Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Basmul toamnei*, după Ionel Teodoreanu; *Povestea toamnei*, legendă; *Frunza*, după Emil Gârleanu.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.4; 1.5; 2.3; 2.4; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 4.1; 4.4.

Toamna lungă

(fragment)

după George Topîrceanu

Vocabular

melancolie: tristețe;

rourusca: viță sălbatică;

odăjdii: haine preoțești de sărbătoare;

icosar: monedă veche, turcească;

candelabru: suport cu brațe pentru lumânări sau becuri.

● Să nu vă mirați prea tare când veți afla ceea ce am să vă spun! La noi, la lași, toamna începe la sfârșitul lui mai și ține până la Crăciun. Vară nu există la lași. Dacă n-ar fi și iarnă din când în când, pe la noi ar fi întotdeauna numai toamnă. [...]

Soarele ieșean are în toată făptura lui un aer de **melancolie** demodată, care nu se potrivește deloc cu sezonul. Când treci pe străzile de sus, casele se uită peste garduri la tine, de parcă n-au mai văzut om... Pe lângă toate acestea, prin grădina publică te întâlnești de pe acum cu câte o frunză moartă, care umblă de colo până colo fără niciun rost, măcar că-i moartă. Și-i o liniște, de-ai crede că toți locuitorii s-au cufundat în amintirile trecutului istoric și n-au mai

rămas vii în orașul acesta decât două-trei mâțe chinuite și câțiva păianjeni, atârnați cu capul în jos pe sub balcoane. [...]

● Și, într-o săptămână, toate se schimbă. Norii cenușii acoperă cerul, plouă des, păsările se pregătesc să plece în țările calde, întreaga natură își probează noile veșminte. Grădinile se îmbracă în rochii ușoare de mătase. Tonuri de argintiu și auriu fără strălucire se schimbă cu portocaliu ca flacăra, cu galben ca lămâia și roșu-vișiniu.

Și fiecare copac dintre cei mari primește toamna după obiceiul lui, moștenit din veacuri. Plopilor lungi îi trimit în întâmpinare roiuri mărunte de fluturi, stejarii îi sună în cale din foi de tinichea ruginită, fagii îi aștern covor din fructele lor coapte și arșarii îi depun la picioare stele mari de aur.

Pe lângă casele oamenilor, prin grădini, **rourusca** și perii s-aprind la față de nerăbdare. Gutuii ies la garduri îmbrăcați în **odăjdii** scumpe și zarzării o așteaptă gătiți cu salbe vii de **icosari**, pe care și-i adună dintr-odată în poală, după ce Doamna cea mândră a trecut.

Speriate de atâtea apariții ciudate în jurul lor, frunzele salcâmilor se agită, se strâng cap la cap într-o adiere de vânt și încep să șoptească între ele – până când unele își pierd mințile de spaimă, se desprind de pe ramuri și plutesc dezorientate prin aer.

Numai prin **candelabrele** castanilor mai spânzură până mai târziu câteva stegulețe uitate, de hârtie umedă și cafenie. După ce frunzele au devenit artificiale și au căzut din copaci, te miri cum mai pot florile de toamnă să se țină într-un picior, drepte și mândre?

● Dalii înalte, ochiul-boului și crizanteme, risipite prin toate grădinițele, asistă nepăsătoare la dezordinea din jurul lor, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Frumusețea lor, în lumina unor zile cu soare, nu dispăre de frica nopții friguroase. Și-n zori de ziua, când luna plină le lasă singure, ele nu se înflorează de bruma groasă, ci așteaptă cu nerăbdare ca bulgărele de aur să îi ia locul și să trimită cu blândețe razele lui calde spre pământul amorțit.

Să înțelegem textul!

1. Citește textul cu atenție, apoi transcrie cum primește fiecare copac anotimpul toamna.

Știi că...

- În data de 22 septembrie este echinocțiul de toamnă?
- În fiecare an sunt două echinocții, celălalt fiind în 21 martie?
- Ziua este egală cu noaptea la aceste două date?

2. Transcrie enunțul în care sunt enumerate flori de toamnă.

Lucrați în perechi!

3. Ajuțați-i pe Tina și pe Andrei să facă ordine, așezând la locul lor pomii fructiferi și florile din text.

POMI
<i>peri</i>

FLORI
<i>dalii</i>

Să exersăm!

4. Joc. Frunzele

Vântul a acoperit cu frunze grupurile de litere din cuvintele următoare. Descoperă aceste cuvinte.

copa tini a ru nită nuite rul pi oare

5. Alege varianta corectă:

ieșan/ieșean; păianjeni/păienjeni; înbrăcați/îmbrăcați; există/ecsistă; aier/aer.

6. Cufărul cu ortograme

a) Alege varianta corectă și transcrie enunțurile.

Vă anunț *căi/că-i* ziua în care mergem pe *căi/că-i* diferite.

Sar/S-ar gândi că eu nu pot să *sar/s-ar* peste acest obstacol.

b) Completează cu: *dintr-o, dintr-un, într-o, într-un, printr-o, printr-un.*

_____ toamnă am plecat cu familia _____ oraș îndepărtat. Am coborât _____ mașină și am trecut _____ coridor lung. _____ colț al camerei se zărea, _____ fereastră, un parc.

Să fim creativi!

7. Cine crezi că este „Doamna” la care face referire textul?

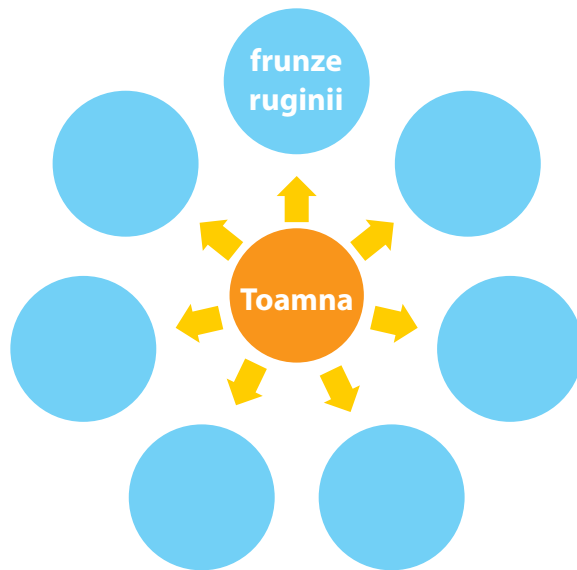
8. Joc. Cuvântul interzis

Răspunde la întrebări, fără să folosești cuvântul *toamna*.

- Despre ce anotimp este vorba în text?
- Ce anotimp urmează după vară?
- Din ce anotimp fac parte lunile septembrie, octombrie și noiembrie?

9. La ce te gândești când auzi cuvântul *Toamna*? Completează ciorchinele!

Lucrați în echipe!

10. Joc de rol. Vântul și Frunza

Interpretează împreună cu doi colegi scena în care Vântul și Frunza se întâlnesc cu Toamna.

Invitație la spectacolul Toamnei

de Vali Slavu

Vocabular

miracol: minune;
menuet: dans franțuzesc;
a ține isonul: a acompania o melodie;
taraf: mică formație muzicală;
afon: persoană care cântă fals;
parodie: imitație cu intenție de ridiculare a unei opere literare;
anecdote: scurtă povestire hazlie.

În livadă e **miracol**:
 Zâna-Toamnă dă spectacol.
 Pentru început, o pară,
 În acorduri de chitară,
 Va citi o poezie
 Și-un ciorchine, care știe
 Multe melodii să cânte,
 Va veni să vă încânte.
 Va urma un **menuet**,
 După care, în duet,
 Mere coapte, parfumate,
 Ce sunt foarte talentate,
 Vin cu-un cântecel de dor,
 Piesă veche, din folclor.
 Vor sosi și din grădină,
 Ca **isonul să îl țină**,
 Doi cartofi și-un pătrunjel.
 Va urma un cântecel

Vesel, acompaniat
 De-un **taraf** improvizat:
 Două prune la vioară,
 La țambal, o roșioară,
 Ceapa la acordeon.
 Castravetele, **afon**,
 Va citi o **parodie**.
 O gutuie durdulie
 Va cânta la muzicuță,
 Iar castana cea micuță
Anecdote va citi,
 Pentru-a vă înveseli.
 La sfârșit, cam după-o oră,
 Se vor prinde într-o horă
 Frunze galbene, roșcate,
 Ce de vânt vor fi purtate.
 La spectacol să veniți!
 Vă rugăm să nu lipsiți!

Să înțelegem textul!

- Citește poezia și răspunde la întrebări.
  - Ce anotimp este prezentat în această poezie?
  - Cine dă spectacol?
  - Cine va cânta la muzicuță?
  - De ce va citi castana anecdote?
- Transcrie versurile care arată din cine este format taraful.
- Recită versurile referitoare la mere.
- Completează pe caiet cu informații din poezie, urmând exemplul.

FRUCTE	LEGUME	INSTRUMENTE MUZICALE
pară	cartof	chitară

Să exersăm!

- Precizează două perechi de cuvinte care rimează în poezie (de exemplu: *miracol – spectacol*).
- Alcătuiește o propoziție în care cuvântul *vin* să aibă alt înțeles decât cel din poezie.
- Scrie cuvinte cu înțeles asemănător pentru: *melodii, parfumat, vesel*.
- Găsește în poezie cuvintele cu sens opus pentru: *sfârșit, plecați, măricică*.

9. Cufărul cu ortograme

Înlocuiește castanele cu următoarele cuvinte: *va, v-a, la, l-a*.

Sper că plăcut spectacolul. Data viitoare veni și prietenul meu eveniment. încântat ideea.

Să fim creativi!

10. Joc. Invitatul special

Ești invitat la spectacolul toamnei. Imaginează-ți cum arată Zâna-Toamnă în ziua spectacolului. În 5 minute scrie trei enunțuri în care să descrii personajele.

Să ne amintim!

- Poezia este un text literar scris cu rânduri scurte, numite **versuri**.
- Mai multe versuri alcătuiesc o **strofă**.
- Între strofe se lasă un spațiu liber.
- Primul cuvânt din fiecare vers se scrie, de obicei, cu literă inițială mare.
- Autorul poeziei se numește **poet**.

Știi că...

- Frunzele roșii și violet, pe care le vedem toamna, se datorează zahărului din seva plantelor?

Lucrați în echipe!

11. Joc. Poezie... evantai

Se formează grupe de elevi. Fiecare grupă are o coală colorată diferit, din care realizează un evantai. Pe rând, elevii scriu câte un vers despre anotimpul toamna și îndoiaie evantaiul, astfel încât cel care urmează să nu vadă ce s-a scris. Un reprezentant al grupei citește în fața clasei textul obținut.

INVITAȚIA

Să recapitulăm!

Dragi prieteni,

Vă invit la spectacolul din Pădurea de aramă, unde veți asista la momente magice de cântec și voie bună. Evenimentul va avea loc pe 20 septembrie 2021, la ora 17:00.

Vom petrece și ne vom bucura de roadele acestui an.

*Vă aștept,
Zâna-Toamnă*

1. Citește invitația trimisă de Zâna-Toamnă animalelor din pădure.
2. Răspunde la întrebări.
  - a) Ce este scris cu roșu, cu albastru și cu verde?
  - b) Ce eveniment este menționat?
  - c) Cum sunt așezate informațiile în chenar?

CE DORESC SĂ AFLU?	AM AFLAT CĂ...
Ce este invitația ?	– un text informativ
Ce dimensiuni are?	– cât un plic
Ce se menționează în invitație?	– informații despre un eveniment ce urmează să se desfășoare – data, locul, ora și programul acestuia
Ce formule apar?	– de adresare – de încheiere
Care este scopul ei?	– de a informa

Să aplicăm!

3. Numește elementele componente ale invitației.

Buni prieteni,

Vă invit la petrecerea mea aniversară pe 25 mai 2021, la ora 18:00, la restaurantul Pardon de pe strada Florilor, numărul 10.

Vom servi tort și vom asculta muzică. Sunt nerăbdător să fiți împreună cu mine în această zi frumoasă.

Cu drag,
Andrei Stoica

Lucrați în perechi!

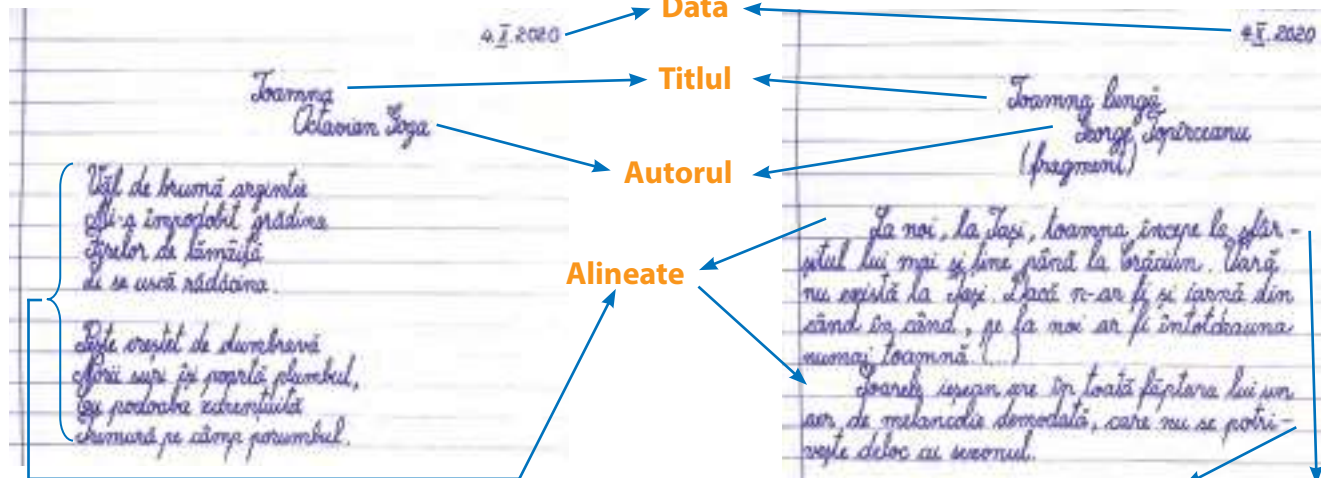
4. Redactați o invitație la o petrecere aniversară.

AȘEZAREA TEXTULUI ÎN PAGINA CAIETULUI

- Observă așezarea textului scris de mână, în pagina caietului.

A – text în versuri

B – text narativ

Despărțirea cuvintelor în silabe la capăt de rând

Să ne amintim!

A Fiecare vers se scrie cu alineat și, de cele mai multe ori, primul cuvânt din vers se scrie cu literă inițială mare.
Între strofe se lasă un rând liber.

A **Data** se scrie în partea dreaptă a paginii. Între dată și titlu se lasă un rând liber.
B **Titlul** se scrie la mijlocul rândului următor.
Sub titlu se scrie **numele autorului**.

B Un text conține mai multe alineate.
Dialogul se scrie cu alineat.
Cuvintele se despart în silabe la capăt de rând.

Să aplicăm!

- Transcrie ultimul alineat din textul „Toamna lungă”, după George Topîrceanu.
- Scrie trei strofe dintr-o poezie despre toamnă.

Lucrați în perechi!

- Copiați în caiet fragmentele din textele prezentate mai sus.
  - Fă schimb de caiet cu un coleg. Corectați eventualele greșeli observând fișa de mai jos.

FIȘA DE OBSERVARE SISTEMATICĂ A ACTIVITĂȚII:

	DA	NU
A scris titlul?		
A scris autorul?		
A respectat alineatele?		
A lăsat spațiu între strofe?		